3.3.4. V. László uralkodása és a nándorfehérvári diadal

1453-ban néhány, a császár kezén levő nyugati vár és város kivételével helyreállt az ország egysége, hiszen Giskra addig is V. László főkapitánya volt. Giskra integrálódását mutatja, hogy a korábban Ausztria pénzügyigazgatását irányító Konrad Holczler a király kamaraispánjaként, a király előírásának megfelelő dénárt vert Körmöcbányán. Ebből is 200 tett ki 1 aranyforintot. Mivel ezt egyesek pénzverési joguk alapján hamisítani kezdték, megszűnt a jó minőségű pénzek verése. Hunyadi a többi verdében királyi pénzt veretett. A pénzügy is kettős hatalmat mutatott.

Az uralkodó rokona, Cillei Ulrik befolyása alá került, és leszámítva egy rövid pozsonyi tartózkodást, először Ausztriában volt, majd Csehországba ment, ahol október végén cseh királlyá koronázták. A többekkel, köztük Újlakival is szövetkező Cilleit az osztrák rendek Eizinger vezetésével egy időre elkergették. A koronázás előtt Hunyadi, Podjebrád és Eizinger más cseh és osztrák urakkal együtt szövetséget kötött. A három szomszéd ország vezető politikusainak együttműködése alapja lehetett az országok szorosabb kapcsolatának.

Magyarországon visszaállt a nagyobb kancellária, a titkos kancellária, a bíróságoknál a személyes jelenlét mellett újra létrehozták az 1430 körül megszűnt különös jelenléti bíróságot is. Főkancellár Szécsi bíboros prímás, titkos kancellár pedig Szrednai, azaz Vitéz János lett. Kompromisszumos jelölt volt, nem Hunyadi képviselője, mivel mindkét politikai irányzat megbízott benne. A király érdekeinek szolgálata súrlódásokhoz vezetett Hunyadival. Amikor ki akarta adni a Giskra birtokszerzését megerősítő oklevelet, a volt kormányzó megfenyegette, hogy ő tette püspökké, de káplánná minősíti vissza. Vitéz a titkos pecséttel az uralkodót követte külföldön. A helyzetet mutatja, hogy a titkos kancellár 1453-ban a király német tanácsával fogadtatta el Várdai István királyi tanácsos (később Vitéz alkancellárja) rokonának, Várdai Miklósnak főkincstartói kinevezését. Ezt a magyar urakkal csak utána közölte. Várdai csak a címet kapta meg, hiszen a királyi jövedelmeket Hunyadi kezelte.

1453 tavaszán II. Mehmed szultán elfoglalta Konstantinápolyt, ezzel megszűnt a bizánci császárság. Ez felrázta Európát, és természetesen hazánkat is erősen érintette. Hunyadi főkapitányként a távollevő király helyett országgyűlést hívott össze, amely 1454 elején 100 jobbágyporta után 4 lovas és 2 gyalogos íjász kiállítását rendelte el. A király nevében kiadott törvényt a személyes jelenléti bíróság pecsétjével erősítették meg. V. László válaszul országgyűlést hívott össze márciusra Budára. A királyi előterjesztés foglalkozott az állami bevételek kezelésével, noha az Hunyadi jogköre volt. Indítványozta, hogy az urak válasszanak maguk közül két tanácsot, egy az uralkodót kísérő szűkebbet és egy az otthoni ügyeket intéző tágabbat. Foglalkozott a török háborúval, elismerve Hunyadi főkapitányságát. A szövegezésben része volt Vitéznek és talán Várdainak is. Az előbbinek ugyanis fizetést javasoltak, az utóbbinak

pedig egyházi javadalmat. Az országgyűlés azonban a királyi jövedelmeket Hunyadinál tartotta, a tanácsot pedig 6-6 főpapból, báróból és nemesből állította ki. László tilakozott a törvény ellen. Az udvar vissza akarta szerezni az állami bevételeket, ezért, talán Eizingerrel, készíttettek róluk egy viszonylag pontosnak tűnő jegyzéket.

Az addig Hunyadit magasztaló történetírással szemben fél évszázada merült fel az ellenvélemény. Eszerint nem a volt kormányzó, hanem Vitézék képviselték a modernséget. A kormányzás az uralkodó feladata, őt illetik a megfelelő hivatalnokokkal kezelt állami jövedelmek, nem pedig egy nagyurat, aki azokkal úgy gazdálkodik, mint egy földesúr. E nézet ellenfelei viszont joggal érveltek úgy, hogy a bevételek az ország védelmét szolgálták, amelyet nélkülük Hunyadi nem menthetett volna meg. Az mégis értelmetlen, hogy egy nagykorúként elismert király helyett más gyakorolja a hatalmat. Az ország hatalmasainak többsége a királyi hatalom helyreállítása mellé állt, még a volt kormányzó támogatóinak zöme is, aki így kezdett elszigetelődni. Az adott helyzetben, a török veszély kiéleződésekor azonban az addig bevált viszonyokon életveszélyes lett volna változtatni. Teljesen érthető, hogy az országgyűlés visszautasította a Vitézék által megfogalmazott elvileg helyes javaslatot, amely nyilvánvalóan keresztülvihetetlen volt. A diplomata Vitézből hiányzott a politikai tiszlátás, ami aztán Mátyás uralkodása alatt is bebizonyosodott.

Hunyadi eleget tett védelmi kötelezettségének. 1454 őszén eredményes betörést hajtott végre török területen. Az új pápa, a spanyol III. Callixtus keresztes hadat hirdetett, legátusként honfitársát, Juan de Carvajal bíborost küldte az országba, a török elleni háború propagálását pedig az obszerváns ferences olasz Giovanni de Capestranora (Kapisztrán János) bízta. 1456. februárban a király hazajött Budára, ahol az országgyűlés egyforintos rendkívüli adót szavazott meg, amelyet az uralkodótól megbízott rovók szedtek be. A hadfelkelést az elmúlt évi rossz termés miatt csak az aratás utánra, augusztusra hirdették meg. Hunyadinak át kellett adnia több, kezében levő királyi várat, például Budát és Diósgyőrt. Közben érkezett a hír II. Mehmed Magyarország elleni készülődéséről. A hadikészülődések irányításával, a pápai legátussal való kapcsolattartás kötelezettségével a király Szécsi prímást, Vitézt és Hunyadit bízta meg. A prímás a legátussal maradt, Vitéz lement Hunyadihoz. V. László június elején vadászat ürügyén Bécsbe szökött. A távollevő Vitéz mellé helyettesét, Barius Miklós pécsi püspököt nevezte ki másik titkos kancellárnak. Vitéz pedig visszatért a Hunyadi-párthoz.

A szultán július 4-én ostromolni kezdte Nándorfehérvárt, amelyet Hunyadi részéről sógora, Szilágyi Mihály, Újlaki nevében alvárnagya védett. A vár felmentésére a volt kormányzó saját csapataival érkezett, Kapisztrán a főként jobbágyokból álló keresztes seivel. Az élelmezési nehézségek miatt sem a királyi, sem az úri bandériumok, sem pedig az osztrák keresztesek nem érkeztek meg. Hunyadi megsemmisítette a dunai török flottát, és segítséget juttatott az őrségnek. A szétlőtt fala-